

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10XCdo/195/2016
Identifikačné číslo spisu:	4312216854
Dátum vydania rozhodnutia:	22.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:4312216854.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne POHOTOVOST', s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, v mene ktorej koná ako konateľ advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14C 356/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. júna 2014, č. k. 6Co 245/2013 - 87, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Žalobkyňa žalobou doručenou Okresnému súde Levice 28. septembra 2012 sa voči žalovanej domáhala náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. V žalobe uviedla, že majetková (vo výške 345,48 Eur) a nemajetková ujma (vo výške 69,10 Eur) jej bola spôsobená nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Levice, ktorý spočíval v tom, že nerozhodol v zákonom stanovenej lehote o žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, v prieťahoch v konaní pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, pretože k vydaniu rozhodnutia došlo s omeškaním viac ako 313 dní a vykonaním úradného postupu bez splnenia zákonných podmienok.

Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 9. júla 2013, č. k. 14C 356/2012 - 65 rozhodol tak, že žalobu žalobkyne zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Zamietnutie žaloby odôvodnil nepreukázaním základného predpokladu zodpovednosti žalovanej za škodu, a to nesprávneho úradného postupu.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 18. júna 2014, č. k. 6Co 245/2013 - 87, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanej

náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa aj dôvodmi súdu prvého stupňa.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalobkyňa. Navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila dovolacím dôvodom uvedeným v ustanovení § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., ktorý konkretizovala vadami konania podľa § 237 písm. f/ a g/ O.s.p. (t. j. účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a že rozhodoval vylúčený sudca). Vádu konania spočívajúcu v tom, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca odôvodnila tým, že existujú objektívne dôvody (na ktoré poukázala v podanej žalobe), pre ktoré boli všetci sudcovia okresného súdu vylúčení. Vec mala byť preto postúpená inému okresnému súdu. Odňatie možnosti konať pred súdom videla v tom, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je prekvapivé, pretože popiera konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, je založené na tvrdeniach, ktoré sú sofistikovaným odôvodnením nespravodlivosti a je v rozpore so zákonom a ústavnou úpravou. Za odňatie možnosti konať pred súdom považovala aj to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, nakoľko nie je dostatočne odôvodnené. V konaní bola podľa názoru žalobkyne porušená aj základná zásada civilného procesu - kontradiktórnosť konania, keď súdy oboch stupňov založili svoje rozhodnutia na skutočnostiach a právnych argumentoch, ku ktorým sa nemohla vyjadriť s cieľom ovplyvniť súdne konanie vo svoj prospech.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), riadne zastúpený (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný, preto ho treba odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval prípustnosť dovolania žalobkyne podľa právneho stavu účinného ku dňu podania dovolania, teda k 22. augustu 2014.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanovení § 238 O.s.p. a § 237 O.s.p.

V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p. ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy

na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolací súd však nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení.

K námietke žalobkyne, podľa ktorej vo veci rozhodoval vylúčený sudca, dovolací súd uvádza, že i keď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to, možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v iných veciach vyslovil názor, že dôvod na vylúčenie sudcu nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejsť a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010, sp. zn. 3 Nc 14/2010). Nadväzujúc na tento názor dovolací súd pre účely preskúmanej veci konštatuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia žalobkyne) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci mal založiť zodpovednosť žalovanej za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Námietku žalobkyne o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. preto považoval za nedôvodnú.

Žalobkyňa ďalej namietala, že v danom prípade jej bola odňatá možnosť pred súdom konať z dôvodu „prekvapivosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo popiera doterajšiu konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, je založené na „tvrdeniach, ktoré sú sofistickým odôvodnením nespravodlivosti“, je v rozpore so zákonom a ústavou. Žalobkyňa však neoznačila žiadnu konkrétnu procesnú situáciu v konaní pred odvolacím súdom alebo súdom prvého stupňa, ktorá by mohla založiť namietanú vadu konania. Abstraktné konštatovania „v rozpore so zákonom a ústavou“ - „sofistikované odôvodnenie nespravodlivosti“ - „popieranie konštantnej judikatúry“, samé osebe nepredstavujú účinnú obranu, pretože tu chýbajú konkrétne argumenty zakladajúce presvedčivosť uvádzaných tvrdení.

Z didaktického hľadiska možno pripomenúť, že Občiansky súdny poriadok stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z. z. bolo v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zák. č. 384/2008 Z. z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a

navrhnuť na ich preukázanie dôkazy. Rovnako by nemali byť zaskočení takým postupom súdu, ktorý nemá oporu v predvídateľnom právnom postupe súdu, ktorý nie je v súlade s procesným právom a jeho pravidlami (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. októbra 2011, sp. zn. 7Cdo 42/2010).

Z ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak je vo výroku vecne správne. Vecnú správnosť potvrdzujúceho rozhodnutia treba chápať v širšom zmysle, teda nielen z hľadiska hmotnoprávneho, ale i z hľadiska procesnoprávneho, so zreteľom na skutočnosť, že len pri dôslednom a presnom dodržiavaní procesných ustanovení môžu byť splnené predpoklady pre vydanie rozhodnutia plne zodpovedajúceho zákonu. Potvrdeniu prvostupňového rozhodnutia preto musí predchádzať všestranné posúdenie veci odvolacím súdom, zhodnotenie tak procesného postupu súdu prvého stupňa, ako aj jeho úvah pri aplikácii predpisov hmotného práva (Zborník IV str. 41).

V danom prípade oba sudy v základnom konaní dospeli k rovnakým právnym záverom o nepreukázaní predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu nesprávnym úradným postupom. Keďže odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných (nových) právnych dôvodoch než súd prvého stupňa, nevznikla mu povinnosť vyplývajúca z ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. Dovolacia námietka žalobkyne, že išlo o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu, nebola preto dôvodná.

Neobstoí ani námietka žalobkyne, že jej nebolo umožnené viesť kontradiktórne konanie (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo sa nemohla vopred vyjadriť ku skutočnostiam a právnym argumentom, na ktorých sudy nižšieho stupňa založili svoje rozhodnutie. Žalobkyňa predsa mala možnosť predniesť svoju argumentáciu a vyjadriť sa ku všetkým vo veci rozhodujúcim otázkam, a to v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, čo aj urobila, a teda svoj vplyv na konanie uplatnila. Odvolací súd sa s jej odvolacími námietkami zaoberal a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa s nimi preukázateľne vypoíadal. Dovolací súd poukazuje na to, že žalobkyňa v danej situácii dosiahla cestou riadneho oprávneho prostriedku sledovaný účel (vplyv na konanie). Jej tvrdenie o odňatí možnosti pred súdom konať z tohto dôvodu nemá preto žiadne opodstatnenie (k tomu pozri R 39/1993). Aj podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nedostatok pri uplatňovaní niektorých záruk spravodlivého súdneho konania, napr. na súde prvého stupňa, môže byť korigovaný konaním na druhostupňovom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgicko z 23. júna 1981, Adolf v Rakúsko z 26. marca 1982, Feldbrugge v. Holandsko z 29. mája 1986; pozri tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 1/2013 zo 16. januára 2013). Z uvedeného dôvodu nebolo zistené, aby na ujmu práv žalobkyne došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a práva na kontradiktórne konanie účastníkov.

Pokiaľ ide o žalobkyňou tvrdenú vadu konania spočívajúcu v nedostatku riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Štruktúra práva na odôvodnenie rozsudku je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá (nemusí) odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07).

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov v základnom konaní zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí, a preto ich nemožno považovať za nepreskúmateľné.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol čoho sa žalobkyňa domáhala, aký bol doterajší priebeh konania, aké stanovisko k prejednávanej veci zaujala žalovaná, uviedol zistený skutkový stav, opísal, ktoré dôkazy vykonal, a čo bolo nimi preukázané, citoval príslušné ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorými sa riadil a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Ním prijaté právne závery dostatočne vysvetlil. Rozhodnutie súdu prvého stupňa tak nemožno považovať za nepreskúmateľné.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne uviedol ako vo veci rozhodol súdu prvého stupňa a opísal dôvody, ktoré viedli žalobkyňu k podaniu odvolania. Reagoval aj na námietky žalobkyne uvedené v odvolaní a náležite vysvetlil, prečo sa s nimi nestotožnil. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu tak dalo odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom konania. Okolnosť, že táto odpoveď žalobkyňu neuspokojuje neznamená, že odôvodnenie nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.; za riadne neodôvodnené rozhodnutie v žiadnom prípade nemožno považovať to, ak odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv, či požiadaviek žalobkyne.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za nevyhnutné uviesť, že podľa stanoviska občianskoprávného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2, je nepreskúmateľnosť rozhodnutia len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, skutočnosťou, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

V súlade s vyššie uvedeným je však zrejmé, že o taký prípad v danej veci nejde, lebo rozhodnutia súdov nižších stupňov obsahujú zásadné vysvetlenia dôvodov podstatných pre ich rozhodnutia.

Žalobkyňa neopodstatnene preto namietala, že odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až e/ § 237 O.s.p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je. Napokon žalobkyňa vady uvedené v týchto zákonných ustanoveniach ani nenamietala.

Keďže v preskúmvanej veci dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p. a neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p.) bez toho, aby mohla byť preskúmaná vecná správnosť rozhodnutia krajského súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože žalovanej v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.